

130 . Tecuci | Comuna: Municipiul Tecuci | Județ: Galați | Punct: Necropola medievală a vechii Biserici Sfântul Gheorghe (strada 13 Septembrie) | Anul: 2022

Anul: 2022

Cod RAN: 75212.16

Perioade: Evul Mediu, Perioada modernă

Epoci: Epoca medievală târzie, Perioada modernă

Tipuri sit: descoperire funerară

Autori: Paul Ciobotaru, Daniela Alecsă, Daniel Dojan

Instituții: Muzeul de Istorie „Teodor Cincu” Tecuci, Muzeul de Istorie „Teodor Cincu” Tecuci, Muzeul de Istorie „Teodor Cincu” Tecuci

Nr. autorizație: 470

Data autorizației: 2022-11-29

Raportul de cercetare de la Tecuci, jud. Galați Punct: „Necropola medievală a vechii Biserici Sfântul Gheorghe (strada 13 Septembrie)

Raport

Lucrările de renovare și anvelopare, executate de către firma S. C. Massimo Alex Edil S. R. L., la obiectivul Sala Popular (actualmente Sala Ion Petrovici), pentru beneficiar UAT Tecuci, au prevăzut, pe lângă lucrările specifice proiectului, și realizarea unei instalații de alimentare cu apă a unor pompe care deservesc hidranții, ce se vor activa în caz de incendiu.

În timpul lucrărilor de branșare a pompelor, care deservesc hidranții, la rețeaua publică de apă, săpându-se șanțul pentru îngroparea țevii de alimentare, la adâncimea de 0,60 m a fost descoperită o oală cu o toartă care era plină cu monede de alamă și care a fost spartă în timpul excavării.

A fost anunțat Muzeul de Istorie „Teodor Cincu” care s-a deplasat la locul descoperirii și a recuperat vasul și monedele împrăștiate în timpul săpăturilor mecanizate. A fost anunțată Direcția Județeană pentru Cultură Galați, care a sistat lucrările specifice proiectului investițional și a recomandat realizarea unei cercetări arheologice preventive pentru a surprinde contextul în care a fost îngropat acest tezaur.

Obiectivul general al cercetării arheologice preventive a fost cercetarea zonei în care a fost descoperit tezaurul monetar medieval și aflarea contextului arheologic privind îngroparea lui.

Cercetarea arheologică preventivă s-a desfășurat în strada 13 Septembrie, în spațiul dintre clădirea Sălii Popular (actuală Ion Petrovici) și clădirea Bibliotecii Municipale „Ștefan Petică”, pe spațiul care are funcțiunea de trotuar și parte din carosabil.

Pentru a degreva de sarcină arheologică suprafața afectată de racordarea la rețeaua publică de apă, am ales să deschidem o singură suprafață (4 x 4 m), notată Cs 1, pe care am decopertat-o mecanic până la 0,60 m. Până la această adâncime s-a aflat terasamentul trotuarului și al carosabilului.

Suprafața cercetată, Cs 1/2022, a fost împărțită în carouri de 2 x 2 m, numerotarea acestora începând din colțul de NE, cu cifre de la est la vest și litere de la nord spre sud.

În Cs 1, în jumătatea de vest, la - 0,60 m, am dat peste o grindă din beton armat, cu dimensiunile de 2,50 m x 0,30 m, orientată aproximativ NS și peste traseul a patru cabluri de energie electrică de mare putere, care traversau caseta de la nord spre sud. Acest fapt a făcut ca jumătatea de vest a Cs 1 (carourile 2 A-B) să fie imposibilă de cercetat, din acest motiv acea parte a fost abandonată la adâncimea de - 0,60 m. În această casetă, au fost descoperite 4 morminte de înhumăție și numeroase resturi osteologice provenind de la diferite animale și fragmente ceramice.

Stratigrafia generală a acestei casete a fost surprinsă atât pe profilul de sud, care are o lungime de 2 m, cât și pe cel de est, lung de 4 m. Astfel, s-a putut constata că solul viu, aflat la -2,10 m, este suprapus de un

sol de culoare galben cu negru, gros de circa 0,40 m - 0,50 m, în care a fost descoperit mormântul 4 (M 4). Acestui nivel i se suprapune un strat de pământ cafeniu, de circa 0,40 m cu fragmente ceramice și resturi osteologice, în caroul 1A. Urmează un nivel format dintr-un sol negru compact, gros de circa 0,40 m - 0,60 m, cu resturi osteologice și fragmente ceramice, mai frecvente în caroul 1A și mai rare în caroul 1B și în care au fost descoperite trei morminte (M 1, M 2, M 3) și apoi un strat gros de micropundișuri care a constituit terasamentul trotuarului și al șoselei.

M.1 Este un complex funerar descoperit în caroul 1 B, la adâncimea de – 1,30 m. Datorită faptului că atunci când s-a efectuat cercetarea preventivă a fost o vreme ploioasă, nu s-a putut observa conturul gropii. Defunctul era depus pe direcția VE, întins pe spate, cu brațele îndoite de la cot și aduse pe abdomen. Capul era aplecat spre stânga, iar picioarele (labele) îi lipseau, de la osul astragalian care unește piciorul cu oasele gambei (fibula și tibia), iar bazinul este ușor înclinat NNE-SSV. Lungimea scheletului este de 0,95 m și aparține unui copil. Nu s-au constatat urme ale existenței sicriului, iar în zona abdomenului și pe partea stângă a gropii au fost observați cărbuni. Nu a avut inventar.

M.2 Este un complex funerar descoperit în caroul 1 B, la adâncimea de – 1,30 m, la SV de M 1. Nu s-a putut observa conturul gropii, în carou au apărut oasele scheletului doar de la jumătatea femurului în jos. Restul scheletului se află în caroul 2 B, care însă nu poate fi cercetat datorită existenței cablurilor electrice și a grinzii de beton. Defunctul era depus pe direcția VE, întins pe spate, lungimea scheletului este de 0,72 m și aparține unui adult. Nu s-au constatat urme ale existenței sicriului. Acest mormânt se află pe traseul șanțului săpat pentru realizarea branșării la rețeaua publică de apă și în care a fost descoperită cana cu monede. Nu a avut inventar.

M.3 Este un complex funerar descoperit în caroul 1 B, la adâncimea de – 1,30 m, la sud de M 2. Nu s-a putut observa conturul gropii. Defunctul era depus pe direcția VE, întins pe spate, cu picioarele alăturate și cu brațele îndoite de la cot, cel drept așezat pe abdomen, iar cel stâng adus pe umărul stâng. Jumătate din craniu intră sub profilul de vest al caroului 2 B, care a fost abandonat și nu s-a putut cerceta. Lungimea scheletului este de 1,47 m (până la umăr, fără craniu) și aparține unui adult. Nu s-au constatat urme ale existenței sicriului, oasele din partea dreaptă a toracelui, precum și coloana vertebrală erau foarte friabile, măcinându-se la recoltarea lor, datorită umidității solului. La picioare, groapa a fost tăiată de șanțul unei conducte de fier, care se îndreaptă spre clădirea Bibliotecii Municipale, afectând metatarsienele și falangele piciorului drept. Nu a avut inventar.

M.4 Este un complex funerar descoperit în caroul 1 B, la adâncimea de – 1,80 m, aflat la NV de M 1. Nu s-a putut observa conturul gropii, în carou au apărut oasele scheletului doar de la bazin în jos. Defunctul era depus pe direcția VE, întins pe spate, cu picioarele întinse, iar piciorul drept era îndoit din articulația genunchiului și alăturat de cel stâng. Fibula piciorului drept era depărtată de tibie în zona genunchiului. Lungimea scheletului este de 1,08 m (de la bazin și până la picioare) și aparține unui adult. Nu s-au constatat urme ale existenței sicriului. Nu a avut inventar.

Datorită faptului că mormintele nu au prezentat inventar funerar, este imposibilă încadrarea cronologică a acestora. Mormintele fac parte dintr-o necropolă, care a existat pe lângă o biserică, în perioada secolelor XVI-XVII. Orașul Tecuci, atestat documentar la 1 septembrie 1435, găzduiește la 20 iunie 1587 căsătoria lui Vlad Vodă (fiul lui Miloș Vodă) cu Velica (fiica logofătului Ioan Noroce)[1]. Cu siguranță că trebuie să fi existat preoți în acea perioadă la Tecuci, nu este exclus ca la această nuntă domnească să fi slujit „popa Teofilie”, care, la 1 iunie 1603, este martor la întocmirea unui zapis pentru stăpânirea satului Medeleni[2]. La Tecuci viețuia, la 15 mai 1612, preotul Apostol[3], iar la 1620 este pomenit „popa Pridtie”[4].

Pe strada 13 Septembrie este pomenită biserica Sfântul Gheorghe, fostă catedrală, construită în anul 1813 din zid, pe locul unei biserici mai vechi „din lemn și în pacianturi, îngrădită cu nuiiele, lipită cu lut și acoperită cu scânduri”, despre care nu se cunosc alte informații[5]. Este posibil ca această necropolă să fi aparținut de Biserica Sf. Gheorghe. Mărturie despre vechimea acestei biserici de lemn și existența unui cimitir în preajma ei, stă afirmația Sachelarului Stratulat Decuseară care, în prima monografie dedicată Bisericii Sf. Gheorghe, din anul 1893, pomenește despre descoperirea „mai multor oase de oameni, în pământul fost vechiu” cu prilejul construirii Hotelului Bogdan[6]. Hotelul Bodan a fost construit în anul 1878 de către Bogdan Mosisovici, iar în locul acestuia a fost construit, în al doilea deceniu al secolului XX,

actualul corp cu etaj al Bibliotecii Municipale. Descoperirea osemintelor umane pe locul unde a fost construit hotelul demonstrează că ograda bisericii (care includea și cimitirul) era mult mai întinsă, ajungând până la strada Republicii.

Având în vedere că tezaurul a fost ascuns într-un mormânt (la 0,70 m deasupra scheletului), dar nu făcea parte din inventarul funerar al mormântului, demonstrează că mormintele sunt mai vechi decât tezaurul. Pe acest principiu, dacă tezaurul este de secol XVII, încadrarea cronologică a mormintelor poate fi coborâtă până în secolul XVI. Este posibil, ca în momentul ascunderii, cimitirul să nu mai fi fost funcțional sau era funcțional și vasul cu monede a fost îngropat intenționat într-un mormânt, pentru a fi protejat.

În secolul XVII, hoardele turcilor și tătarilor calcă Moldova, pradă și ard toată Țara de Jos[7], pustiind târgul Tecuci, obligându-i pe localnici să se refugieze prin pădurile din zona Nicorești[8]. Cu acest prilej trebuie să fi fost îngropat și acest tezaur monetar.

Material arheologic

Vasul în care a fost adăpostit tezaurul monetar este inclus în categoria oalelor cu o toartă, de dimensiuni mari, confecționate dintr-o pastă cenușie ce se întâlnesc în așezări spre sfârșitul secolului al XVII-lea[9]. Pasta vasului este fină, de culoare cenușie cu mica argintie în compoziție. Buza este ușor răsfântă, rotunjită cu șanțuire la interior pentru fixarea capacului, pe partea exterioară prezintă deasemenea șanțuire. Corpul este canelat, bombat în zona diametrului maxim se subțiază spre bază care este plană. Toarta ce se prinde de buză și de zona diametrului maxim este lamelară în secțiune. Din punct de vedere cronologic vasul poate fi plasat în segmentul cuprins între sfârșitul veacului al XVII-lea și începutul celui următor.

Cana a fost plină cu monede din alamă care au oxidat, sudându-se între ele. În momentul săpării, recipientul a fost spart, o parte dintre monede împrăștiindu-se pe pământ. Din monedele recoltate s-au putut determina următoarele tipuri monetare:

1. Imitații după monedele suedeze: emisiuni ale reginei Christina Vasa (1622-1654) pentru orașele Riga și Livonia; emisiuni ale regelui Carol X Gustav (1654-1660) pentru orașul Riga; emisiuni ale regelui Carol XI (1660-1697) pentru orașul Riga; emisiuni ale regelui Gustav II Adolf (1611-1632).

2. Imitații după monedele poloneze: emisiuni ale regelui Ioan II Cazimir (1648-1668).

3. Imitații după monedele statului german Brandenburg-Prusia: emisiuni ale lui Friedrich Wilhelm de Brandenburg (1648-1688).

Monedele au fost bătute în monetăria de la Suceava în timpul domnitorului Moldovei Eust(r)atie Dabija (1661-1665).

Materialul arheologic specific sfârșitului de secol XVII se completează cu fragmentele ceramice descoperite între – 0,50 – 1,00 m, cu precădere în caroul 1A și mai rar în caroul 1B. Acestea provin de la vase de uz comun și sunt realizate din pastă de foarte bună calitate, de culoare cărămizie, lucrate la roată

Formele ceramice sunt reprezentate prin fragmente ceramice ce provin de la oale, farfurii, sfeșnice?. Decorul aplicat ceramicii este reprezentat de benzi de caneluri circulare sau vălurite, dispuse sub gura vasului sau pe umăr și vopsea de culoare albă sau verde.

Bibliografie

-

Chirica, V., Borziac, I., Chetaru, N., 1996. Gisements du Paléolithique supérieur ancien entre le Dniestr et la Tissa, Helios, Iași.

Chirica, V., 2001. Gisements paléolithiques de Mitoc. Le Paléolithique supérieur de Roumanie a la lumière des découvertes de Mitoc, Helios, Iași.

- Nicolăescu-Plopșor, C. S., Zaharia, N., 1959a. Raport preliminar asupra cercetărilor paleolitice din anul 1956, Materiale 5.
- Nicolăescu-Plopșor, C. S., Zaharia, N., 1956b. Cercetările de la Mitoc, Materiale 6.
- Păunescu, Al., 1987. Începuturile paleoliticului superior în Moldova, SCIVA 38, 2.

Note

- Gr. Ureche, Letopisețul Țării Moldovei până la Aron Vodă (1359 – 1599), ediție de C. Giurescu, București, 1916, p. 256; N. Iorga, Un pact de familie și o nuntă domnească în 1587, în Analele Academiei Române, Memoriile Secțiunii Istorice, s. III, tom XII, 1931, pp. 27-33.
- DIR, XVII, A, I, p. 102
- DIR, XVII, A, III, pp. 84-85.
- N. Iorga, Documente tecucene și bîrlădene, în Buletinul Comisiei Istorice a României, IV, 1925, p. 164.
- S. Decuseară, Notiții istorice a Bisericii catedrale cu patronul Sf. martir Gheorghe din urbea Tecuciu, Tecuci, 1893, p. 188.
- V. Burlacu, Catedrala Sfântul Gheorghe – Tecuci, note, schițe, documente, Editura Performantica, Iași, 2015, p. 20.
- Arhiva Istorică a României, tom II, p. 14.
- V. Burlacu, op. cit., p. 5.
- E. Neamțu, V. Neamțu, S. Cheptea, Orașul medieval Baia în secolele XIV-XVII. Cercetările arheologice din anii 1977-1980, Ed. Junimea, Iași, 1984, p. 228.

Informații suplimentare online

[Raportul 7036 din cronică.cimec.ro](http://raportul7036.din.cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](http://localizare.pe.harta.folosind.Mapserver.Cimec.ro)
